

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

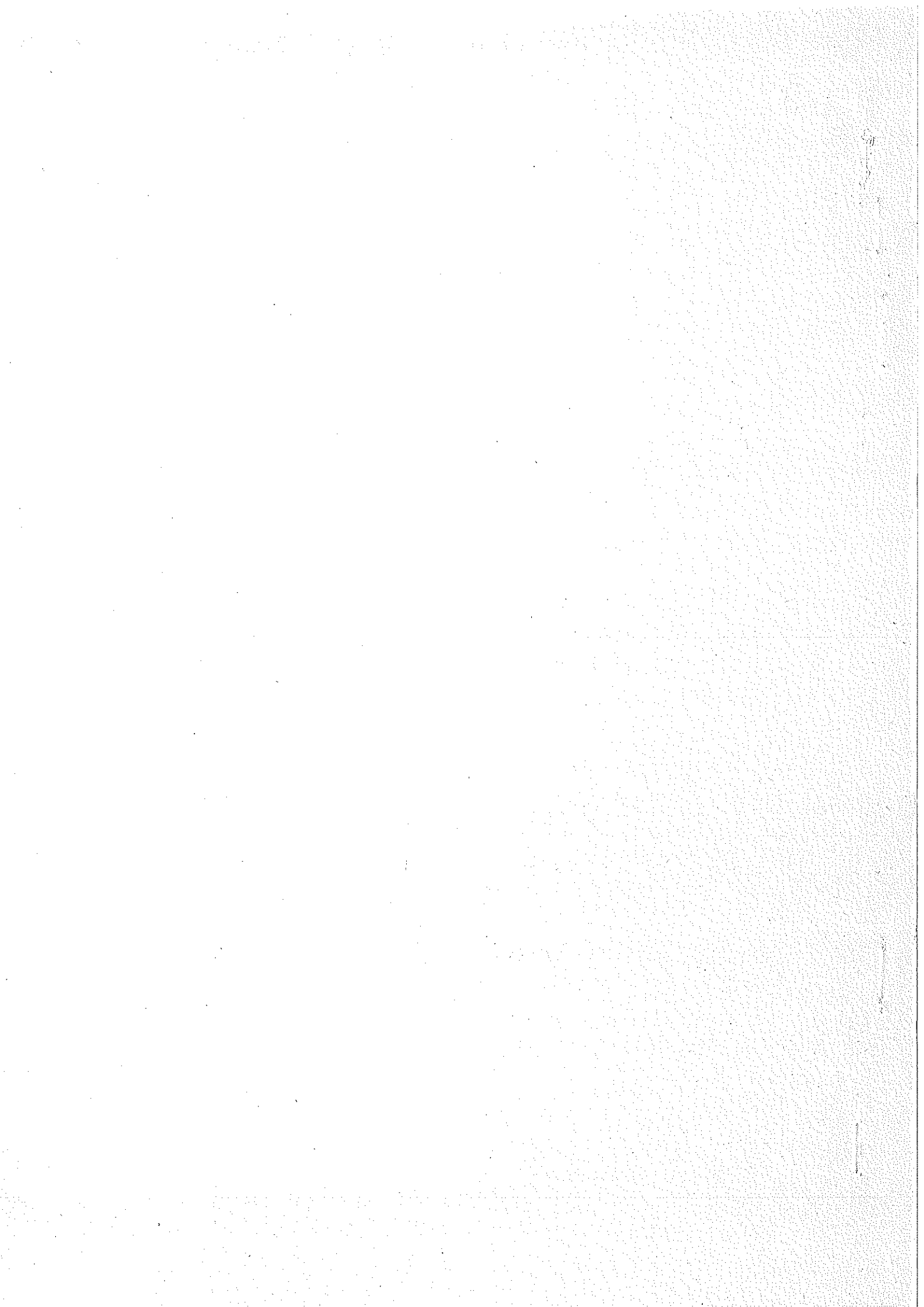
KOM(76) 372 endelig udg.

Bruxelles, den 23. juli 1976

Forslag til raadsdirektiv
om tilnærmelse af medlemsstaternes ved lov
eller administrativt fastsatte bestemmelser
om svarer for mangelfulde produkter

(forelagt Rådet af Kommissionen)

KOM(76) 372 endelig udg.

Begrundelse

Defekte produkter kan for den, der anvender eller forbruger dem, medføre personskader af betydeligt omfang eller endog medføre døden. De kan forårsage tingsskade med alvorligt indgreb i økonomiske interesser. Skadelidtes retsstilling er forskellig i medlemsstaternes retsordener. Medens der efter nogle landes ret gives fuld erstatning for disse skader, idet den, der har fremstillet det defekte produkt, også er ansvarlig uden at der foreligger eller føres bevis for at der foreligger skyld, er det en betingelse i andre landes ret, at skadelidte beviser, at producenten har handlet culpøst. Dette bevis kan dog kun vanskeligt eller slet ikke føres. Ifølge disse landes ret må skadelidte i så fald bære tabet alene. Han er i sådanne tilfælde uden beskyttelse.

Disse forskelligheder i retsreglerne indvirker i tre henseender direkte på fællesmarkedets oprettelse og funktion og må derfor afskaffes (EØF-traktatens art. 100).

De kan forvanske konkurrencen på fællesmarkedet. Forskelligartede ansvarsregler for dem, der har fremstillet et defekt produkt, medfører, at erhvervslivet i de forskellige medlemsstater ikke pålægges samme omkostninger, hvilket især gælder for konkurrerende producenter i forskellige medlemsstater.

Såfremt en producent er ansvarlig uden culpa, overvæltet tabet fra den, der benytter det defekte produkt, til producenten. Den erlagte erstatningsydelse henregnes til de almindelige fremstillingsomkostninger ved produktet. Denne omkostningsforøgelse finder udtryk i priskalkulationen. Dermed fordeles skaden økonomisk set på alle fejlfri produkter. Allerede inden der fremsættes erstatningskrav vil producenten indkalkulere et vist beløb, han vil henlægge reserver eller vil forsøge at dække sig ind ved at tegne en forsikring. Hvis derimod producenten kun hæfter, såfremt han har handlet culpøst, og skadelidte må bevise dette, bortfalder disse omkostninger. Den omstændighed, at det er vanskeligt

1

eller helt umuligt at føre dette bevis, medfører som regel, at der slet ikke fremsættes erstatningskrav mod ham.

Det uensartede omkostningsniveau fører til forskellig konkurrencedygtighed. Ensartede konkurrencevilkår for alle producenter i Fællesskabet er en forudsætning for oprettelsen af et fællesmarked og for dets funktion. Dette uensartede omkostningsniveau, som er årsagen til denne ulige konkurrencedygtighed, må afskaffes ved en tilnærmelse af de forskellige ansvarssystemer.

Den uensartede retstilstand kan påvirke de frie varebevægelser inden for Fællesskabet.

Da producenten ifølge de enkelte medlemsstaters retsregler i almindelighed holdes ansvarlig ifølge retsreglerne i den stat, hvor skaden er opstået, kunne ansvarsreglerne i de forskellige stater få indflydelse på producentens beslutning om, i hvilken medlemsstat han vil anbringe produktionen og sælge sine produkter. Økonomiske beslutninger bør dog træffes på grundlag af økonomiske og ikke juridiske overvejelser.

Som følge af de nævnte uensartede retsregler inden for Fællesskabet er forbrugerens person og formue beskyttet i forskellig grad.

Såfremt den skadelidte, som det er tilfældet efter de traditionelle retsregler i flertallet af medlemsstaterne, skal bevise, at producenten med hensyn til den skadevoldende defekt ved produktet har handlet culpøst, er han i virkeligheden i de fleste tilfælde uden beskyttelse. Det vil normalt ikke lykkes ham som enkeltperson over for store fabriksvirksomheder at føre dette bevis på grund af manglende adgang til virksomhedernes produktionsområder. Heller ikke en afkræftelig formodning for, at producenten har handlet culpøst, som den, der findes i nogle landes retssystem, kan føre til, at der gives skadelidte tilstrækkelig beskyttelse. I de fleste skadestilfælde kan fejlen nemlig trods al omhu ikke opdages, og producenten kan således afkræfte formodningen for, at han har handlet culpøst, ved at føre bevis for den udviste omhu og derved unddrage sig ansvaret.

Såfremt det, som i andre medlemsstater, er tilstrækkeligt til at begrunde et ansvar for producenten, at skaden er forårsaget af defekten, medens det er uden betydning, om producenten har handlet culpøst, vil det tab, som forbrugeren har lidt, blive overført til producenten. Forbrugeren i disse medlemsstater er således ulige bedre stillet end forbrugerne i de øvrige medlemsstater. Men en forbrugerbeskyttelse, som på grund af uensartede nationale retsregler, ikke er udviklet i samme grad, er uforenelig med et fællesmarked for alle forbrugere. Af disse årsager har Rådet i sin resolution af 14. april 1975 om Det europæiske økonomiske Fællesskabs første program for en politik vedrørende forbrugerbeskyttelse og - oplysning (EFT nr. C 92/1 af 25. april 1975, punkt 15, a), ii), s. 5, og punkt 26 og 27, s. 7) nævnt indførelsen af en tilstrækkelig og ensartet beskyttelse for alle forbrugere blandt de prioriterede foranstaltninger, der skal gennemføres så hurtigt som muligt.

Artikel 1: Princippet om ansvar for defekte produkter

- a) I artikel 1 fastlægges princippet om ansvar uden skyld. At der som grundlag for dette ansvar ikke kræves culpa, fremgår af eftersætningen i stk. 1. Ansvar påhviler producenten. Hvem der er producent defineres i artikel 2.

Kun et ansvar, der er udformet på denne måde, fører til tilstrækkelig beskyttelse af forbrugeren, da han herved fritages for at føre bevis for producentens culpa og heller ikke behøver at frygte, at han må bære skaden alene, fordi producenten eventuelt beviser, at han ikke har handlet culpøst.

Et objektivt ansvar er ikke urimeligt tyngende for producenten. Han kan normalt i økonomisk henseende ligeligt fordele den skade, der uafhængigt af culpa er overført til ham, på alle brugere og forbrugere af fejlfri produkter i samme serie eller af hele hans produktion ved at medregne disse omkostninger (skadeserstatning eller forsikringspræmier) i de almindelige produktionsomkostninger

4

og prisfastsættelsen. Herved kommer i sidste instans alle forbrugere til at bære en rimelig del af skaden.

Enhver anden form for ansvar ville i langt de fleste tilfælde føre til, at skadelidte måtte bære tabet. En sådan regel giver ham således en helt utilstrækkelig beskyttelse mod de farer, som forårsages af defekte produkter. Artikel 1, stk. 2, gør det klart, at producenten også er ansvarlig for skaden, når ingen kunne konstatere den skadevoldende defekt fordi produktet, ifølge den videnskabelige og tekniske udvikling på det tidspunkt, da han bragte det i omsætning, måtte betragtes som fejlfrit. Nyere videnskabelig og teknisk viden gør det ofte først på et senere tidspunkt muligt at erkende, at det produkt, der betragtedes som ufarligt, i virkeligheden var farligt (de såkaldte udviklingskader). Såfremt man ville undtage disse yderst sjældne skader fra producentens ansvar, ville forbrugeren skulle bære risikoen for ukendte farer. Også her er det kun princippet om objektivt ansvar, der kan føre til en tilfredsstillende løsning, idet skaderne gennem producenten fordeles på et stort antal forbrugere. Derfor bør udviklingskaderne også være omfattet af ansvaret.

Men når dette er afgjort, er det nødvendigt at begrænse ansvaret i tid, fordi et tidsmæssigt ubegrænset ansvar for producenten i betragtning af den stadige tekniske og videnskabelige udvikling ville ramme urimeligt hårdt. Derfor bør artikel 1, stk. 2, ses i forbindelse med artikel 9, der indeholder en bestemmelse om, at ansvaret ophører efter 10 år. Såfremt det efter 10 års forløb opdages, at et tilsyneladende ufarligt produkt, som er anvendt i stor udstrækning gennem alle disse år, har forvoldt skade, må dette sammenlignes med en hændelig skade, som ikke kan afværges, men som enhver må bære som en af tilvarelsens almindelige risici, som ingen anden behøver at indestå for.

- b) Ansvaret omfatter kun løsøre. For fast ejendom, f.eks. bygningsværker der er opført med en defekt, findes der særlige bestemmelser i alle medlemsstaterne. Men såfremt der anvendes produkter ved opførelse af bygningsværker eller til installering i bygningsværker, er producenten ansvarlig for disse produkter i det i dette direktiv fastsatte omfang.

Der sondres ikke mellem industrielt og håndværksmæssigt fremstillede produkter. Selv om fejlprocenten og dermed risikoen for, at der forvoldes skade, måske er mindre for de sidstnævnte products vedkommende, fordi de under fremstillingsprocessen underkastes løbende kontrol fra håndværkerens side, er det dog også her af hensyn til en tilstrækkelig forbrugerbeskyttelse påkrævet, at producenten holdes ansvarlig.

Artikel 1 omfatter også landbrugsprodukter, uanset om disse har undergået en forarbejdningsproces eller om de forbruges i naturlig tilstand. Forbrugeren må også være beskyttet mod farer, der hidrører fra sådanne produkter.

- c) Producenten er ansvarlig over for enhver, der lider skade forvoldt af det defekte produkt. Det er uden betydning, om skadelidte er ejer af produktet, og det er ligeledes uden betydning, om skadelidte benyttede produktet, da skaden indtraf, eller om han tilfældigt var i umiddelbar nærhed af den, der benyttede det. Artiklens formulering indbefatter også disse personer.
- d) Skadelidte skal dokumentere og bevise, at de i artikel 1 nævnte ansvarsbegrundende omstændigheder foreligger.
- e) Ansvar i henhold til artikel 1 påhviler producenten af det defekte produkt. Forhandlere henregnes ikke til kredsen af ansvarlige, for så vidt de ikke er omfattet af de i artikel 2 nævnte undtagelser. Det ville ganske vist lette den skadelidte forbruger i forfølgelsen af hans rettigheder, såfremt forhandleren var ansvarlig for defekte produkter efter samme regler som fastsat i direktivet. Men denne lettelse ville være dyrekøbt, da hver enkelt forhandler, selv for næsten fuldstændig risikofri produkter, måtte forsikre sig mod erstatningskrav. Dette ville medføre en kraftig fordyrelse af produkterne uden at forbrugerens

beskyttelse ville blive øget på anden måde end ved en lettelse på det procestekniske område. Hertil kommer, at forhandlerens ansvar i hvert tilfælde kun ville være foreløbig hæftelse, da han på sin side ville drage sine leverandører og i sidste instans producenten til ansvar. Endelig er der intet grundlag for at lade forhandleren være ansvarlig, da han i langt de fleste tilfælde videregiver den købte vare i uændret stand og altså ingen muligheder har for at påvirke varens kvalitet. Alene producenten har mulighed herfor. I direktivet (art. 5) går man ud fra, at defekten må være opstået i produktionsleddet. Producenten vil alene for at beskytte sin vares renommé gøre alt for at undgå fejl ved hjælp af en omhyggelig tilrettelæggelse af sin produktion. Alle disse betragtninger holder ikke stik for forhandlerens vedkommende. Det forekommer derfor rimeligt, at koncentrere ansvaret for defekte produkter til producenten.

Artikel 2: Definition af hvem ansvaret påhviler

- a) I artikel 2 defineres begrebet producent. Herved forstås alle personer, der for egen regning har deltaget i fremstillingsprocessen af produktet. Det er en selvfølge, at kun den producent af delprodukter, hvis produkt var defekt og derfor berørte, at det færdige produkt blev defekt, holdes ansvarlig. Det forekommer ikke rimeligt at kanalisere ansvaret, således at det kun pålægges producenten af det færdige vareprodukt, som anvendes af forbrugeren. Det ville være let at omgå et sådant eneansvar. I øvrigt er det mere retfærdigt også at lade det objektive ansvar gælde for den producent af et delprodukt, inden for hvis produktionsområde defekten er opstået. Beskyttelsen af forbrugeren øges, såfremt alle, der deltager i produktionsprocessen er underkastet ansvar. Dette gælder særlig i tilfælde af, at producenten af det færdige produkt er en lille virksomhed, medens leverandøren af delproduktet er et større foretagende. Da de risici, der er forbundet med delprodukter, lettere

kan beregnes, såfremt forsikringsgiveren kender producenten, men bliver uoverskuelige, såfremt det kun er producenten af det færdige produkt, der er ansvarlig - hvilket giver sig udslag i større premier - fører et sådant ansvar for flere personer heller ikke til en overflødig og kostbar forsikring af samme risiko flere gange.

- b) Den, der, selv om han ikke selv har fremstillet det defekte produkt, ved angivelser på produktet udgiver sig for at være dets producent, ligestilles med producenten. Denne bestemmelse skal i første række omfatte de virksomheder, der, som f.eks. postordrefirmaer, i egen navn sælger produkter, som først og fremmest er beregnet til massekonsumtion, og som de har ladet fremstille efter nøje fastlagte anvisninger hos virksomheder, der ikke fremtræder udadtil. Denne nære økonomiske forbindelse mellem den faktiske producent og den, som aftager varerne i store mængder, og som selv optræder som producent over for publikum, må resultere i, at forhandleren i dette tilfælde holdes ansvarlig. Beskyttelsen af den skadelidte forbruger ville være utilstrækkelig, såfremt forhandleren kunne henvise ham til den for forbrugeren ubekendte producent, der i mange tilfælde næppe er egnet til at holde ansvarlig.
- c) Det samme gælder, såfremt et produkt sælges anonymt i den forstand, at producenten ikke kan identificeres på grundlag af de oplysninger, der ledsager produktet. I dette tilfælde gøres i stedet enhver leverandør ansvarlig, med det formål at fremtvinge oplysninger om de faktiske forhold navnlig om producentens identitet. En sådan regel beskytter forbrugeren af anonyme produkter og virker som en opfordring til at forsyne varen med kendetegn.
- d) Endelig sidestilles den, der importerer et produkt fra tredjelande til De europæiske Fællesskaber, med producenten. Også denne ansvarsholdelse har betydning for forbrugerbeskyttelsen, da retsforfølgning i disse ikke-medlemslande i reglen vil stille skadelidte over for uovervindelige vanskeligheder. Dette ansvar, der imidlertid i modsætning til det i stk. 2 omhandlede ikke bortfalder, såfremt producenten er kendt og i øvrigt kan søges, kan også med rimelighed pålægges

Importøren. Han kan ved erhvervelse af varen fra sin leverandør holde sig skadesløs for dette ansvar gennem aftale.

a) Inden for De europæiske Fællesskaber er det ikke nødvendigt eller rimeligt at bestemme, at yderligere led i distributionskæden skal være ansvarlige. Konventionen om værneting og fuldbyrdelse af domme i civile sager og handelssager af 27. september 1968 (EFT nr. L 299/32 af 31. december 1972), som trådte i kraft for de seks oprindelige medlemsstater den 1. februar 1973, og som inden for overskuelig fremtid også vil komme til at gælde i de tre senere tiltrådte medlemsstater, giver skadelidte rig mulighed for at retsforfølge producenten, også i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte eller fabrikanten er bosat. I overensstemmelse med denne konvention kan skadelidte retsforfølge producenten ved retten på det sted, hvor skaden er indtrådt (artikel 5 nr. 3) og som ofte vil være det sted, hvor skadelidte er bosat. Har skadelidte fået medhold, kan dommen derpå fuldbyrdes i den medlemsstat, hvor producentens virksomhed befinder sig (art. 31 ff).

Artikel 3: Solidarisk ansvar

Det solidariske ansvar i artikel 3 for alle de producenter, der er ansvarlige ifølge artiklerne 1 og 2, giver skadelidte mulighed for at gøre ansvar gældende mod det led i produktionskæden, der på grund af sin økonomiske stilling vil være bedst i stand til at betale skadeserstatning. Reglen fritager endvidere skadelidte for at skulle anlægge sag mod alle producenterne for fra hver af dem at kræve den del af skadeserstatningen, der svarer til hans andel af årsagen til, at skaden er indtrådt.

Regreskrav fra den, der har betalt hele skadeserstatningen mod den, der sammen med ham er solidarisk ansvarlig, bedømmes efter national lovgivning. Der er ingen grund til at optage bestemmelser herom i direktivet. Det samme gælder spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket omfang en person, der er den eneste ifølge direktivets grundsætninger, der kan gøres ansvarlig over for skadelidte, kan gøre regres gældende mod sine leverandører.

Artikel 4: Definition af begrebet defekt

Da formålet med direktivet er at beskytte forbrugerens person og hans personlige men ikke-erhvervsmæssigt anvendte ejendom, lægges der i definitionen af begrebet defekt vægt på den sikkerhed, som produktet frembyder. Det er derfor uden betydning, om et produkt er "mangelfuldt" i den forstand, at det ikke kan bruges til det formål, det er bestemt til. Et sådant mangelsbegreb hører hjemme i retsreglerne om køb. Når der er tale om et ansvar som ifaldes over for enhver, der har lidt skade på grund af det defekte produkt, og som har til formål at beskytte forbrugerens retsstilling, kan der kun lægges vægt på manglende sikkerhed som ansvarsbegrundende forhold. Ud fra disse betragtninger kan man ikke gøre forskel mellem personer og ting og lægge et andet "defekt"-begreb til grund for tingskade end for personskade. Den, der benytter eller forbruger et produkt, har en absolut legitim interesse i, at produktet ikke volder skade på hans personlige ejendom, dvs. at det også skal være "sikkert" med hensyn til dette objekt. En afgrænsning af begrebet sikkerhed til kun at omfatte beskyttelser af den fysiske integritet ville være for snæver.

Hvilken grad af sikkerhed et produkt må frembyde for ikke at blive anset som defekt, må afgøres efter objektive kriterier efter omstændighederne i hvert enkelt tilfælde. Denne afgørelse kan kun træffes af retten. Det er umuligt på forhånd og for alle produkter, der kan komme i betragtning, at bestemme den grad af sikkerhed, som forbrugere som helhed er berettigede til at forvente. Producenten er kun ansvarlig for den skadesrisiko, som ligger i en persons særlige, subjektivt begrundede modtagelighed for skader, som f.eks. allergi over for objektivet set ufarlige medikamenter, såfremt han har undladt ved præsentationen af sit produkt, særlig i brugsanvisningen, at gøre opmærksom på sådanne alment kendte risici. Men også denne afgørelse vil afhænge af de særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde, som dommeren skal tage stilling til.

Et produkt bliver dog ikke defekt alene ved at det bliver slidt under brugen. Den, der anvender en brugt ting, løber i almindelighed en

10

større risiko end den, der anvender et fabriksnyt produkt. Førstnævnte bruger er således ikke berettiget til at forvente samme sikkerhed som sidstnævnte. Det fremgår af artikel 5, at produktet må være defekt på det tidspunkt, hvor producenten bringer det i omsætning. Der opstilles en afkræftelig formodning herfor. Når der er tale om produkter, der har været anvendt gennem længere tid, vil dommeren være særlig opmærksom på denne omstændighed.

Det samme gælder, såfremt sikkerhedsforskrifterne skærpes efter det tidspunkt, hvor et produkt, der opfyldte de dagældende normer, er bragt i omsætning. I dette tilfælde har producenten principielt ingen pligt til at tilbagekalde alle ældre produkter. Den, der anvender et produkt, der ikke længere opfylder nyere men ham bekendte sikkerhedsforskrifter, handler på eget ansvar. Dommerens bedømmelse af de faktiske omstændigheder vil dog også her være afgørende i det enkelte tilfælde.

Definitionen af begrebet defekt skal ses i sammenhæng med artikel 9, hvorefter producentens ansvar ophører efter udløbet af en frist på 10 år regnet fra det tidspunkt, hvor produktet blev bragt i omsætning.

Artikel 5: Ansvarsudelukkelse

- a) En af betingelserne for, at producenten er ansvarlig, er, at defekten ved produktet er opstået inden for producentens virksomhed. Endvidere er det afgørende, at produktet er bragt i omsætning ved en beslutning truffet af producenten af egen fri vilje. Ansvarer udelukkes derfor, såfremt defekten først er opstået efter dette tidspunkt eller såfremt produktet er bragt i omsætning mod producentens vilje, f.eks. ved tyveri.

Det formodes dog, at begge disse ansvarsbegrundende omstændigheder foreligger. Producenten har mulighed for at føre modbevis.

Det vil, som ved enhver bevisførelse, dreje sig om i overensstemmelse med almindelig livserfaring at etablere en for dommeren overbevisende, høj grad af sandsynlighed for, at den faktiske omstændighed, der skal bevises, foreligger. Da denne sandsynlighed først og fremmest

afhænger af forholdet mellem defektens og det defekte produkts beskaffenhed samt den tid, der er forløbet, siden det blev bragt i omsætning, er disse momenter anført i "betragtningerne" som objektive kriterier.

Formålet med denne bevisbyrde-regel er naturligvis også at tage stilling til, hvem der må bære følgerne af, at et forhold ikke kan bevises. Iøvrigt berøres medlemsstaternes processuelle regler ikke.

- b) Det forekommer ikke at være nødvendigt at definere begrebet "bringe i omsætning" (art. 1, par. 2, art. 5 og 9), da dette fremgår af ordenes naturlige betydning. I almindelighed er et produkt bragt i omsætning, når det er overgivet til den til produktets art svarende distributionskæde.
- c) Det reguleres ikke i direktivet, at skadelidtes egen skyld medfører, at ansvaret nedsættes eller udelukkes. En sådan bestemmelse ville være overflødig, da dette retsprincip gælder i alle medlemsstaterne.

Det samme gælder udelukkelse af ansvaret på grund af "force majeure", som producenten efter alle medlemsstaters ret kan påberåbe sig til sit forsvar under den af skadelidte anlagte sag.

Artikel 6: Definition af begrebet skade

- a) I artikel 6 defineres de skader, som producenten er ansvarlig for.

Når denne bestemmelse nævner brugerens eller forbrugerens død, er der såvel tænkt på erstatningskrav fra skadelidtes side, som er opstået mellem den skadevoldende begivenhed og dødens indtræden, som på erstatningskrav fra dem, der havde krav at fremsætte mod afdøde. Dette vil i første række være ægtefællens og nære slægtnings krav på underholdsbidrag.

"Personskader" omfatter udgifter til behandling og alle udgifter til genoprettelse af skadelidtes helbred samt enhver forringelse af erhvervsevnen, der er en følge af personskaden.

Direktivet forhindrer ikke, at der ydes godtgørelse for svie og smerte samt ikke-økonomisk skade (ideel skade). Det er altså muligt at tilkende en sådan godtgørelse i det omfang, sådanne krav er hjemlet i national ret på andet retsgrundlag.

- b) For at nå til en virkelig forbrugerbeskyttelse er det ikke muligt at begrænse den skade, der skal erstattes, til de økonomiske følger af død og personskade. Det nævnte første program for en politik vedrørende forbrugerbeskyttelse og -oplysning nævner ud over beskyttelse af sundheden udtrykkeligt beskyttelse af forbrugerens økonomiske interesser. Derfor omfatter direktivet også tingsskade i det omfang, det har betydning for beskyttelse af forbrugerinteresser, men altså ikke skade på økonomiske interesser inden for det erhvervsmæssige område. Det er klart, at en defekt ved et produkt også her, og netop her, kan forvolde betydelig skade. Kommissionen forbeholder sig i betragtning af dette områdes betydning for fællesmarkedet at fremsætte forslag om tilnærmelse af de nationale retsregler herom.
- c) Den i artikel 6 foretagne afgrænsning af hvad direktivet omfatter, hviler på disse betragtninger. Ved bedømmelsen af, om tingsskade skal erstattes, er det afgørende, om det formuegode, som det defekte produkt har forvoldt skade på, opfylder de i artikel 6, b), anførte betingelser. Til denne afgrænsning af hvad der omfattes af direktivet, opstilles en objektiv og en subjektiv betingelse. Det er for det første nødvendigt, at det beskadigede formuegode er af sådan art, som normalt kun erhverves til privat brug eller forbrug. Begrebet "privat" angiver skadelidtes ikke-erhvervsmæssige niveau. Som et yderligere krav må der så foreligge enten et subjektivt bestemt formål fra køberens side i erhvervelsesøjeblikket, eller også en subjektiv bestemt anvendelse i det øjeblik, skaden indtrådte, der ligeledes tager sigte på privat, ikke-erhvervsmæssig brug eller forbrug.

Sammenlagt udgør disse to betingelser en tilstrækkelig afgrænsning af forbrugernes formuegenstande, i dem, der som personlig ejendom er tiltænkt beskyttelse og dem, der hører til hans erhvervsmæssige område.

Det erhvervsmæssige område afgrænses ved hjælp af udtrykket "erhvervsmæssig virksomhed, herunder liberale erhverv". Ved tilføjelsen af "liberale erhverv" ("Beruf") medtages de såkaldte liberale erhverv, for hvilke der gælder samme betragtninger som for kommerciel virksomhed.

- d) Erstatningskrav i anledning af skade på eller ødelæggelse af selve det defekte produkt er udelukket. Ved produktskader forstås skader, som brugeren eller køberen af et defekt produkt påføres enten som person- eller tingsskade. Producenten af produktet er ansvarlig med hensyn til denne slags skader. Ansvaret for kvaliteten af en nyerhvervet ting, dens anvendelighed til særlige formål, herunder spørgsmålet om tingen er fejlfri i den forstand, at den ikke i sin helhed beskadiges eller ødelægges, fordi en del af den er mangelfuld, behandles efter alle medlemsstaters lovgivning som et køberetligt problem. Direktivet griber ikke ind i dette område. Såfremt der af hensyn til forbrugerbeskyttelsen er behov for at forbedre køberens retsstilling over for sælgeren i tilfælde, hvor produktet lider af mangler, eller for at styrke sælgerens regreskrav mod producenten, kan dette opnås inden for retssystemet i de medlemsstater, hvor der konstateres et sådant behov. I det omfang, det er nødvendigt for fællesmarkedets funktion, kunne spørgsmålet løses ved en tilnærmelse af retsreglerne om "almindelige forretningsbetingelser".
- e) I hvilket omfang skaden på grund af denne sondring i det enkelte tilfælde skal erstattes, er selv i de nationale retssystemer ikke undergivet regulering ved lov. Efter alle landenes interne ret træffer domstolene afgørelse om, i hvilket omfang der skal betales skadeserstatning. Derfor er der heller ikke i direktivet optaget bestemmelser om dette spørgsmål, som fortsat overlades til domstolenes afgørelse i hver enkelt medlemsstat.

14

De såkaldte direkte tab som f.eks. udgifter til reparation eller genanskaffelse af den beskadigede eller ødelagte ting vil naturligvis skulle erstattes. En forudsætning for, at yderligere tab skal erstattes, er ganske givet årsagsforbindelse mellem defekt og skade. Men hvorledes manglende årsagsforbindelse skal bedømmes, overlades fortsat til domstolens afgørelse i hver medlemsstat. I praksis vil der dog ikke være væsentlige afvigelser vedrørende størrelsen af den skadeserstatning, der tilkendes i de enkelte tilfælde. Dette fremgår af undersøgelser udført i comparativ ret.

Artikel 7: Ansvarsbegrænsning

- a) Når producentens ansvar gøres uafhængigt af hans skyld, og det personlige islæt som regulerende faktor for den skadevoldende årsag dermed må undværes, er det nødvendigt at indføre en anden regulerende faktor. Et objektivi ansvar uden en eller anden form for begrænsning gør skadesrisikoen uberegnelig for producenten. Det ville indebære, at producenten ikke ville indlade sig på risikoen ved at producere nye produkter. Dermed ville den økonomiske og tekniske udvikling blive forringet eller bragt i fare herfor, hvilket ikke er i det almenes interesse og specielt ikke forbrugerens.

Når risikoen ikke kan beregnes, vil omkostningerne ved at tegne forsikring herimod blive store. I enhver forsikringsaftale er der aftalt en dækningssum. Dens størrelse afhænger for det første af den forsikrede risiko, for det andet af, hvor meget forsikringsgiveren i tilfælde af forsikringsbegivenhedens indtræden, er villig til at stille til rådighed, og endeligt efter det beløb, som forsikringstageren er villig til at betale i præmie herfor. Såfremt ansvaret i henhold til loven er ubegrænset, kan forsikringssummen blive meget høj, fordi producenten har interesse i at sikre sig imod enhver tankelig risiko, også selv om den ligger uden for det sandsynlige. De præmier, der skal erlægges, giver sig som omkostninger udslag i mærkbare prisstigninger på varerne, der må betales af samfundet og dermed af forbrugerne. Derfor forekommer det for at opnå en rimelig afvejning mellem forbrugerens behov for beskyttelse og de

omkostninger, der pålægges industrien, nødvendigt at fastsætte en lovbestemt ansvarsbegrænsning.

Answarets begrænses både i størrelse (art. 7) og varighed (art. 9).

Begrænsningen af answarets størrelse sætter den yderste grænse for, i hvilket omfang producenten kan drages til ansvar på grundlag af det objektive ansvar. Da producenten ud over denne grænse ikke ifalder ansvar efter de strenge regler i dette direktiv, er det for så vidt ikke nødvendigt at tegne forsikring herfor.

- b) Ved fastlæggelsen af ansvarsbegrænsningens størrelse må der ud fra det mulige skadesomfang på retsgodet, ud fra det etiske krav om genoprettelse af skaden og formålet med en sådan begrænsning skelnes mellem personskade og skade på ting.
- aa) Ved personskade voldes der skade på et retsgode af største betydning, som det er bydende nødvendigt at beskytte, og der kan derfor kun fastsættes en altdækkende ansvarsbegrænsning, der omfatter alle skader for alle skaderamte personer. Det forekommer rimeligt at ansætte beløbet til 25 mill ERE.

Man har afstået fra også at fastsætte en ansvarsbegrænsning for hvert enkelt tilfælde. En altdækkende ansvarsbegrænsning opfylder kravet om, at skadesrisikoen skal kunne beregnes. Det forhold, at der kun fastsættes en altdækkende ansvarsbegrænsning, betyder, at der er ubegrænset ansvar i det enkelte skadestilfælde, der er langt hyppigere end de såkaldte serieskader; skade på en enkelt person kan nemlig ikke nå op på det i direktivet nævnte beløb. Herved bliver der i fuldt omfang taget hensyn til forbrugernes interesser, da skader som rammer forbrugeren i almindelighed optræder som enkeltstående tilfælde.

På den anden side vil et beløb af den fastsatte størrelse i videst muligt omfang omfatte serieskader. Disse skader indbefattes i kraft af formuleringen "død og personskader, forårsaget af produkter, som lider af samme defekt". Der tankes her på de forholdsvis sjældne

16

tilfælde, hvor den samme defekt i produkter af samme slags forårsager skade hos en række forbrugere. Inden for den foreslåede ansvarsbegrænsning kan flere hundrede personer få fuld erstatning for personskader regnet ud fra en gennemsnitserstatning. Skader, der ligger herudover, må betegnes som katastrofeskader. I disse overordentligt sjældne tilfælde må samfundet efter omstændighederne træde til, således som i "Thalidomid-sagerne". Det ville ikke være tilrådeligt at anvende disse undtagelser som målestok for de almindelige tilfælde, hvor kun en enkelt har lidt skade, og så afpasse ansvarsbegrænsningen herefter. En ansvarsbegrænsning er meningsløs, såfremt dens størrelse afpasses efter meget sjældent forekommende katastrofetilfælde.

- bb) Da der næppe ved tingsskader bliver tale om serieskader på grund af en spredning af et defekt produkt, men der i de hyppigere forekommende enkelttilfælde kan optræde skader, som trods begrænsningen til personlig ikke-erhvervsmæssigt benyttet ejendom vanskeligt kan forudberegnes, er der for disse skader fastsat den modsatte regel, nemlig en ansvarsbegrænsning for hvert enkelt tilfælde uden en kumulation af alle skadestilfælde i en altdækkende ansvarsbegrænsning. Når der næppe bliver tale om en spredning af defekten, er der ingen fare for en uberegnelig skadesrisiko for samtlige skader.

Derimod er det ved den nærmere fastsættelse af ansvarsbegrænsningens størrelse nødvendigt at sondre mellem skadelidtes løsøre og faste ejendom, da værdien af de to former for formuegoder ifølge sagens natur er vidt forskellig. At anvende samme beløbsbegrænsning ville blive for højt for løsøre og for lavt for fast ejendom. Ved fastsættelsen af beløbets størrelse har man derfor lagt en middelværdi for personligt, ikke-erhvervsmæssigt anvendte goder til grund. Det forekommer rimeligt at fastsætte beløbene til 15 mill. ERE for løsøre og 50 mill. ERE for fast ejendom. Med hensyn til fast ejendom må man tage hensyn til, at ejerne af faste ejendomme i de fleste tilfælde i alle De europæiske

Fællesskabers medlemslande har forsikret dem mod ødelæggelse eller beskadigelse, således at fast ejendom i almindelighed er tilstrækkelig beskyttet. Dette er imidlertid ikke i almindelighed tilfældet for løsøre.

Begge begrænsninger gælder ved siden af hinanden, ikke kumulativt.

- cc) Den nye europæiske regningsenhed, som er anvendt til at fastlægge ansvarets øverste grænse, er den gennemsnitlige forskydning af værdien af medlemsstaternes valutaer. Ved at anvende denne regningsenhed er det muligt at løse de valutariske problemer, der opstår som følge af at omvekslingskurserne for de implicerede valutaer dagligt ændres.

Dette sidste forhold, tillige med den omstændighed at beregningen af den tilsvarende værdi i national valuta kun er nødvendig på det tidspunkt, da erstatningsbeløbet er fastsat - enten ved en mindelig overenskomst eller ved en retsafgørelse - gjorde, at det fandtes rigtigst at anvende det tidspunkt, hvorpå den europæiske regningsenhed skal omveksles til pågældende nationale valuta. En generel fastsættelse af et bestemt tidspunkt for omveksling af den europæiske regningsenhed til nationale valutaer ville indebære den fare, at valutaernes relative værdier ville ændre sig igen mellem det således angivne tidspunkt og den dag, på hvilken erstatningen blev tilkendt.

I en tid med stadige fald i købekraften for alle valutaer er det for at bevare værdien af de angivne højestegrænser for ansvaret på det niveau, der er fastsat i direktivet, nødvendigt fra tid til anden at berigtige dem. En periode på 3 år er fundet passende. Der er derfor i artikel 7, stk. 5, indsat en bestemmelse, der tager hensyn til disse forhold.

Artiklerne 8 og 9: Forældelse og ansvarets tidsbegrænsning

- a) Det krav på skadeserstatning, som er genstand for forældelse, opstår ved skadens indtræden. Det er dog foreslået, at forældelsesfristen først begynder at løbe, når skadelidte har eller burde have haft alle de oplysninger, som gør det muligt at påbegynde retsforfølgning. Disse oplysninger er anført i artikel 8, stk. 1.

Det er både i forbrugernes og erhvervslivets interesse at fastsætte en fælles forældelsesfrist. Det er derfor nødvendigt at regulere dette forhold i direktivet. I betragtning af, at direktivet giver skadelidte søgsmålsret mod direkte overfor producenten, fandtes en treårsperiode passende, og da

producenten i mange tilfælde vil være bosat i en anden medlemsstat, kan en sådan periode udmerket være nødvendig for skadelidte. Hvor retsforhold rækker over grænserne, må parterne have tilstrækkelig tid til at nå frem til en mindelig aftale, således at man undgår retstvister.

- b) Produkter er i tidens løb genstand for slid og ælde. Det bliver derfor stadig vanskeligere at afgøre, om den skadevoldende defekt allerede fandtes, da produktet forlod producentens virksomhed eller først er opstået senere på grund af slitage. Der fremkommer nye, videreudviklede produkter til erstatning for de gamle, der er blevet umoderne. Nye sikkerhedsforskrifter opstiller øgede krav; og den videnskabelige og tekniske udvikling gør det muligt at få større kendskab til, om risikobetonede produkter er farlige eller ufarlige. Af alle disse grunde er det nødvendigt at foretage en tidsmæssig begrænsning af ansvaret (art. 9). Det ville være urimeligt at pålægge producenten ud over et vist tidsrum en stadig stigende skadesrisiko. Dette gælder især, fordi det til skade for producenten formodes, at produktet oprindeligt var defekt.

En tidsmæssig ansvarsbegrænsning er frem for alt nødvendig for at nå frem til en velafbalanceret regel af hensyn til udviklingskader. Producenten kan gøres ansvarlig for defekter, der inden for en vis periode konstateres på grund af den stadige videnskabelige og tekniske udvikling. Men et tidsmæssigt ubegrænset ansvar på netop dette område ville påføre ham en overordentlig stor risiko.

Det forekommer rimeligt som en mellemlang periode at fastsætte et tidsrum på 10 år.

Bestemmelsen om, at fristen regnes fra kalenderårets begyndelse, har til formål at lette beregningen af fristen.

Ansvar kan ikke gøres gældende efter fristens udløb. Fristen er endelig. Den kan derfor ikke afbrydes, og dens løb kan ikke suspenderes i henhold til de bestemmelser, der i medlemsstaterne gælder om frister af denne art.

Såfremt erstatningssag er anlagt, bør sagsøgeren ikke kunne miste sine eventuelle rettigheder, fordi fristen udløber. Æneste grundlag for at fristen suspenderes er derfor at skadelidte rejser sag inden periodens udløb.

Artikel 10: Forbud mod fraskrivelse eller indskrænkning af ansvaret

Det ville stride mod direktivets formål, nemlig at give forbrugerne en vidtrækkende beskyttelse, såfremt ansvaret på grundlag af de i medfør af dette direktiv fastsatte bestemmelser var undergivet princippet om aftalefrihed. Derfor bestemmes det, at ansvaret er obligatorisk. Det kan ikke fraskrives eller indskrænkes ved aftale mellem producenten og forbrugeren. Bestemmelsen er dog formuleret således, at den ikke kun gælder en egentlig ansvarsfraskrivelsesklausul. Den udelukker også producentens påstand om, at forbrugeren ved benyttelsen frivilligt har akcepteret de risici, der muligvis opstår på grund af produktets defekte tilstand.

Artikel 11: Forholdet til krav, der hviler på andet grundlag

Ved siden af det krav på skadeserstatning, som hviler på medlemsstaternes lovgivning efter gennemførelsen af dette direktiv, og som må karakteriseres som et krav opstået uden for kontrakt, er der efter omstændighederne mulighed for at fremsætte erstatningskrav på andet grundlag i henhold til national ret. Et sådant grundlag kan være af kontraktmæssig art, f.eks. krav, der opstår på grundlag af en særlig aftale mellem producenten og skadelidte (garanti for, at varen er fejlfri eller tilsagn om indeståelse for alle følger af varens defekte tilstand); men kravet kan også i henhold til nogle medlemsstaters lovgivning hvile på fortolkning af lovbestemmelser såsom køberetlige forpligtelser, der anses for gældende for enhver sælger af et defekt produkt, herunder også producenten. Desuden kan der være tale om krav opstået uden for kontrakt, der hviler på producentens culpøse adfærd, for så vidt en sådan foreligger. Sådanne retsregler behøver direktivet ikke at berøre, fordi de ligeledes har til formål at yde forbrugerne virkelig beskyttelse.

Da skadelidtes krav ifølge de bestemmelser, der gennemføres i henhold til dette direktiv, imidlertid giver ham en forbedret retsstilling i alle medlemsstater, vil det med tiden faktisk erstatte andre efter omstændighederne bestående krav.

Artikel 12: Udelukkelse af ansvaret for skader forvoldt ved
nukleare ulykker

For skader, der opstår ved eller i forbindelse med anvendelse af atomenergi, findes der i alle medlemsstaterne ensartede særlige bestemmelser til dækning af disse risici. De ansvarsregler, der ligger til grund herfor, er lige så strenge som i dette direktiv. Det har derfor været muligt at udelukke skader af denne art fra direktivets anvendelsesområde.

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR --

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 100,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet,

under henvisning til udtalelse fra Det økonomiske og sociale Udvalg, og

ud fra følgende betragtninger:

Det er nødvendigt at foretage en tilnærmelse af de nationale retsregler om producentens ansvar for skade forårsaget af en defekt ved hans produkt, fordi uensartede regler kan forvanske konkurrencen i fællesmarkedet; regler af forskellig strenghedsgrad medfører et uensartet omkostningsniveau for erhvervslivet i de forskellige medlemsstater og særlig for konkurrerende producenter i forskellige medlemsstater;

denne tilnærmelse er endvidere nødvendig, fordi retsreglernes forskellighed kan påvirke de frie varebevægelser inden for fællesmarkedet. Valget af det sted, hvor en vare skal afsættes, skal træffes på grundlag af økonomiske og ikke tillige på grundlag af juridiske overvejelser;

en tilnærmelse er endelig nødvendig, fordi forbrugerens beskyttelse mod helbredsskader og skade på ejendom forårsaget af et defekt produkt enten varierer meget fra en stat til en anden, eller i de fleste tilfælde slet ikke er til stede, alt efter hvilke betingelser, der i de enkelte medlemsstaters retsorden er opstillet for producentens ansvar. Derfor findes der for så vidt endnu ikke et fællesmarked for forbrugerne;

der kan kun gennemføres en ensartet og tilstrækkelig beskyttelse af forbrugerne, såfremt der gennemføres et objektivi ansvar for producenten af det produkt, der indeholder en defekt og derved forårsager skade; enhver

anden form for ansvar stiller skadelidte over for næsten uovervindelige bevisvanskeligheder eller omfatter ikke de væsentlige skadeårsagstilfælde;

at pålægge producenten et objektivt ansvar giver en sagligt set korrekt løsning på det problem, der er opstået som følge af den stadige tekniske udvikling, idet producenten kan lade sine udgifter indgå i priskalkulationen som produktionsomkostninger og således fordele dem ligeligt på alle forbrugere af produkter af samme slags, også dem der ikke er behæftet med fejl;

ansvaret må også omfatte produkter, som på det tidspunkt, hvor producenten bragte dem i omsætning, ikke kunne anses som defekte i betragtning af den videnskabelige og tekniske udvikling (udviklings-skader); i modsat fald ville forbrugeren ikke være beskyttet mod risikoen for, at defekten ved produktet først gav sig til kende under brugen;

ansvaret omfatter ikke fast ejendom; men af hensyn til forbrugeren omfatter det alle former for løsøre, altså også landbrugsvarer og håndværksmæssigt fremstillede produkter; ansvaret gælder også for produkter, der anvendes ved opførelse af bygninger eller installeres i bygninger;

forbrugerbeskyttelsen gør det nødvendigt at lade ansvaret omfatte alle producenter, der deltager i produktionsprocessen, for så vidt som deres færdige produkt eller delprodukt eller det af dem leverede materiale havde en defekt; af samme grund hæfter den, der bringer et produkt på markedet i eget navn eller med sit eget varemærke eller kendetegn, den, der som forhandler ikke giver oplysning om producentens identitet, når denne kun er bekendt for ham, samt importøren af produkter, der er fremstillet uden for De europæiske Fællesskaber;

såfremt flere personer hæfter, er det af hensyn til forbrugerbeskyttelsen nødvendigt, at skadelidte kan kræve fuld skadeserstatning hos hver enkelt. Det afgøres dog efter nationale retsregler, om den, der har betalt erstatningen, har regres overfor andre producenter.

for at beskytte forbrugeren og hans ejendom er det ved afgørelsen af, om produktet har en defekt, nødvendigt ikke at lægge vægt på produktets manglende brugsegnethed, men derimod på dets manglende sikkerhed; det, der i denne forbindelse har betydning, er kun den sikkerhed, som man objektivt set er berettiget til at forvente;

producenten er ikke ansvarlig, såfremt det defekte produkt blev bragt i omsætning imod hans vilje, eller såfremt det først er blevet defekt, efter at han har bragt det i omsætning, og defekten følger ikke hidrører fra fabrikationsprocessen. Formodningen er imidlertid for det modsatte, medmindre producenten fremskaffer bevis for de ansvarsfritagende omstændigheder;

for både at beskytte forbrugerens helbred og private ejendom skal der ifølge direktivet, ud over erstatning for død og personskade, også svares erstatning vedrørende skade på formuegoder. Denne erstatning skal imidlertid være begrænset til ikke-erhvervsmæssigt benyttede formuegoder;

ved erstatning for skade, der er opstået inden for det erhvervsmæssige område, gælder de enkelte staters love;

vurderingen af hvorvidt der i det enkelte tilfælde foreligger årsags-sammenhæng mellem defekt og skade overlades til national ret;

da producentens ansvar gøres uafhængigt af skyld, er det nødvendigt at begrænse dets størrelse. Et ubegrænset ansvar gør skadesrisikoen uberegnelig, og en forsikring heraf ville være meget bekostelig;

da der som regel er stor forskel på skadens omfang ved henholdsvis personskade og skade på formuegoder, må ansvarsbegrænsningen være forskellig. For så vidt angår personskader tilgodeses kravet om forudberegnelighed ved, at der fastsættes en altdækkende ansvarsbegrænsning; det

fastsatte beløb på 25 mill. ERE omfatter alle serieskader, hvilket i tilfælde af enkeltstående skader, der normalt er de vigtigste, betyder, at der hæftes ubegrænset. I de overordentlig sjældent forekommende tilfælde af masseskader, der sammenlagt overstiger dette beløb og derfor kan sammenlignes med katastrofer, må det offentlige efter omstændighederne træde til;

i de meget hyppigere forekommende tilfælde af skade på formuegoder må der derimod foretages en begrænsning af ansvaret i hvert enkelt tilfælde, fordi kun en sådan begrænsning af producentens ansvar kan gøre dette forudberegneligt; ansvarsbegrænsningen er fastsat på grundlag af en anslået gennemsnitsværdi for personlig ejendom i normale tilfælde; da personlig ejendom omfatter både løsøre og fast ejendom, og disse kategorier efter deres art i almindelighed er af forskellig værdi, er der fastsat ansvarsbeløb af forskellig størrelse;

ved at erstatningsansvaret for skade på formuegoder kun omfatter beskadigelse eller ødelæggelse af private aktiver undgår man risikoen for at gøre dette ansvar helt ubegrænset; det forekommer derfor heller ikke nødvendigt at fastsætte en altdækkende ansvarsbegrænsning ved siden af ansvarsbegrænsningen for hvert enkelt tilfælde;

ved Kommissionens beslutning nr. 3289/75/EKSF af 18. december 1975¹⁾, som er tiltrådt af Rådet, fastlægges en europæisk regningsenhed, der afspejler den gennemsnitlige forskydning af værdien af medlemsstaternes valutaer;

konstaterede forandringer i Fællesskabets økonomiske og valutariske situation gør en periodevis tilpasning af de grænsebeløb, der er fastsat i direktivet, påkrævet;

en fælles forældelsesfrist for det ved skadens indtræden opståede erstatningskrav er både i forbrugernes og erhvervslivets interesse. Denne frist kan passende fastsættes til tre år;

---

1) EFT nr. L 327/4 af 19. 12. 1975.

da produkter i tidens løb ældes, og da der udvikles strengere sikkerhedsforskrifter og stadig sker videnskabelige og tekniske fremskridt, ville det ikke være rimeligt at lade producenten hæfte tidsmæssigt ubegrænset for, at hans produkter er defekte. Der må derfor fastsættes en tidsmæssig ansvarsbegrænsning af en rimelig periode. Denne frist kan ikke suspenderes eller afbrydes ifølge nationale bestemmelser. En allerede anlagt sag påvirkes dog ikke heraf;

for at opnå en omfattende og tilstrækkelig forbrugerbeskyttelse skal det ikke være muligt at kunne indskrænke producentens ansvar;

skadelidte kan ifølge nationaleretsregler have et erstatningskrav på et andet grundlag end det, der skal indføres i medfør af dette direktiv; da sådanne retsregler ligeledes har til formål at give forbrugerne god retsbeskyttelse, omfattes de ikke af direktivet;

da ansvaret for skader, som indtræffer ved nukleare ulykker, i alle medlemsstaterne er undergivet omfattende og særlige lovbestemmelser, kan disse skader udelukkes fra direktivet -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Producenten af et produkt er ansvarlig for skade forårsaget af en defekt ved produktet, uanset om han havde eller kunne have haft kendskab til defekten.

Producenten er ansvarlig, selvom produktet i betragtning af den videnskabelige og tekniske udvikling ikke anses som defekt på det tidspunkt, da han bragte det i omsætning.

Artikel 2

Ved "producent" forstås producenten af det færdige produkt, producenten af ethvert materiale eller delprodukt, samt enhver person, der ved at anbringe sit navn, varemærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.

Såfremt producenten af produktet ikke kan identificeres, anses enhver leverandør af produktet som dets producent, medmindre leverandøren inden rimelig tid oplyser skadelidte om producentens identitet eller den persons identitet, som har leveret produktet til ham.

Den, der med henblik på videresalg eller i lignende øjemed importerer et produkt til De europæiske Fællesskaber, anses som dets producent.

Artikel 3

Såfremt to eller flere personer er ansvarlige for samme skade, hæfter de solidarisk.

Artikel 4

Et produkt er defekt, når det for personer eller formuegoder ikke frembyder den sikkerhed, som man er berettiget til at forvente.

Artikel 5

Producenten er ikke ansvarlig, såfremt han godtgør, at ikke han bragte produktet i omsætning eller, at det ikke led af en defekt, da han bragte det i omsætning.

Artikel 6

Ved skade i artikel 1 forstås:

- a) død eller personskade;
- b) skade på eller ødelæggelse af ethvert formuegode, bortset fra selve det defekte produkt, såfremt dette formuegode
  - i) er af en sådan art, som normalt erhverves til privat brug eller forbrug, og
  - ii) ikke af skadelidte er erhvervet eller anvendt som led i hans erhvervsmæssige virksomhed, herunder liberale erhverv.

Artikel 7

Producentens ansvar på grundlag af de i medfør af dette direktiv fastsatte bestemmelser er ved død og personskader, forårsaget af ens produkter, som lider af samme defekt, begrænset til 25 mill. ERE.

Producentens ansvar på grundlag af de i medfør af dette direktiv fastsatte bestemmelser er med hensyn til skade på et formuegode begrænset til

- 15.000 ERE ved skade på løssøre;
- 50.000 ERE ved skade på fast ejendom.

Ved europæisk regningsenhed (ERE) forstås den, der er fastlagt ved Kommissionens beslutning nr. 3289/75/EKSF af 18. december 1975.

Det tilsvarende beløb i national valuta fastsættes ved anvendelse af den almindelige omvekslingskurs dagen før erstatningsbeløbet endeligt fastsættes.

Efter forslag fra Kommissionen undersøger og om nødvendigt reviderer Rådet hvert tredje år de i denne artikel i ERE nævnte beløb under hensyn til den økonomiske og valutariske udvikling i Fællesskabet.

Artikel 8

Erstatningskrav på grundlag af de i medfør af dette direktiv fastsatte bestemmelser forældes på tre år. Tidsfristen regnes fra den dag, skadelidte får kendskab til eller med rimelighed burde have fået kendskab til skaden, defekten og producentens identitet.

Medlemsstaternes lovgivning om suspension eller afbrydelse af denne frist omfattes ikke af dette direktiv.

Artikel 9

Producentens ansvar ophører efter 10 års forløb regnet fra udløbet af det kalenderår, hvori han har bragt det defekte produkt i omsætning, medmindre skadelidte forinden har anlagt retssag mod ham.

Artikel 10

Ansvar på grundlag af de i medfør af dette direktiv fastsatte bestemmelser kan ikke fraskrives eller indskrænkes.

Artikel 11

Krav, som rejses i anledning af skade forårsaget af et defekt produkt, og som hviler på andet grundlag end det, der er fastsat i medfør af dette direktiv, påvirkes ikke heraf.

Artikel 12

Dette direktiv finder ikke anvendelse på skader, som indtræffer ved nukleare ulykker.

Artikel 13

Medlemsstaterne sætter inden atten måneder de nødvendige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i kraft i overensstemmelse med dette direktiv og underretter uopholdeligt Kommissionen herom.

Artikel 14

Medlemsstaterne meddeler Kommissionen ordlyden af de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de senere gennemfører inden for det område, der omfattes af dette direktiv.

Artikel 15

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.